

טרומ קריאה

טרומ קריאה, היא פעולה שאנו מבצעים לפני שאנו מתחילים לקרוא ברציפות טקסט מסוים. בעזרת טרומ הקריאה אנו יכולים ללמוד על הטקסט מבלי לקרוא אותו כפי שהוא על במה הוא יעסוק, האם הוא מהימן, האם הוא רלוונטי, ומה הם החלקים החשובים בו.

טרומ הקריאה מתחלק לראשי תיבות: מכת"ב א"ש - מוען ונמען, כותרת ותת כותרת, תאריך, במה, אמצעים חוץ טקסטואליים והשאלות הנלוות לטקסט המבוססות על תוכנו.

על מנת להשיג מידע על מהימנות הטקסט ועל הרלוונטיות שלו עבורנו, בקוראים, אנו נאתר את המוען - כותב הטקסט, והנמען - קהל היעד.

- מוען: זהותו של מוען הטקסט, או כותב הטקסט, תורמת לנו לדעת האם הטקסט נכתב ע"י גורם מקצועי רשמי - שמוכר בהיותו מהימן, המתמחה בנושא הטקסט. להכיר את המוען באמצעות קשר אישי או כללי, עשוי להצביע על מהימנות הטקסט ואיכותו בהקשר לנושא. לעיתים - תפקידו של כותב הטקסט וזהותו עשויים להיכתב בפירוט לאחר הטקסט בהערות שוליים או בכובבית.

לדוגמה:

ישראל מזנקת במהירות האינטרנט הביתי, אבל מדשדשת בסלולר

רפאל קאהאן | 24.12.23 | 16:38

חברת בדיקת המהירות Speedtest משמשת את רוב חברות התקשורת בעולם ומשתמשי האינטרנט לסוגיו כדי לדעת מה מהירות הגלישה שלנו. החברה מפרסמת בכל שנה דוח המסכם את כל הבדיקות שבוצעו דרך האתר שלה, והשנה מדובר בכ-50 מיליארד מהן ששימשו אותה לחישוב מהירות הגלישה הממוצעת באינטרנט הביתי והסלולרי. מבחינת המהירות הגלובלית הממוצעת באינטרנט האלחוטי ב-2023 זו עמדה על כ-90 מגה-ביט לשנייה באינטרנט הביתי וכ-48 מגה-ביט לשנייה בסלולר. מדובר בעלייה משמעותית ביחס לשנה שעברה, אז המהירות הממוצעת לאינטרנט הביתי עמדה על כ-75 מגה-ביט לשנייה ובסלולר על כ-34 מגה-ביט לשנייה.

*רפאל קאהאן: כתב ועורך מנוסה, מתמחה בהייטק, טכנולוגיה, סטארט-אפים.

(מתוך כתבת Ynet)

מוען הטקסט: רפאל קאהאן - כתב ועורך מנוסה המתמחה בתחום ההייטק - מומחה בתחום - הטקסט נמצא מהימן מבחינת זהות המוען.

- נמען: זהות נמען הטקסט, או קהל היעד של הטקסט, נותנת לנו מידע על הנושא של הטקסט, ומאפשרת לנו להבין תחילה על מה אנחנו הולכים לקרוא. קהל היעד עשוי להיות קהל היעד של הנושא עליו הטקסט מדובר, או קהל היעד המעין בתכני הבמה בה הטקסט התפרסם.

לדוגמה:

ישראל מזנקת במהירות האינטרנט הביתי, אבל מדשדשת בסלולר

רפאל קאהאן | 24.12.23 | 16:38

חברת בדיקת המהירות Speedtest משמשת את רוב חברות התקשורת בעולם ומשתמשי האינטרנט לסוגיו כדי לדעת מה מהירות הגלישה שלנו. החברה מפרסמת בכל שנה דוח המסכם את כל הבדיקות שבוצעו דרך האתר שלה, והשנה מדובר בכ-50 מיליארד מהן ששימשו אותה לחישוב מהירות הגלישה הממוצעת באינטרנט הביתי והסלולרי. מבחינת המהירות הגלובלית הממוצעת באינטרנט האלחוטי ב-2023 זו עמדה על כ-90 מגה-ביט לשנייה באינטרנט הביתי וכ-48 מגה-ביט לשנייה בסלולר. מדובר בעלייה משמעותית ביחס לשנה שעברה, אז המהירות הממוצעת לאינטרנט הביתי עמדה על כ-75 מגה-ביט לשנייה ובסלולר על כ-34 מגה-ביט לשנייה.

*רפאל קאהאן: כתב ועורך מנוסה, מתמחה בהייטק, טכנולוגיה, סטארט-אפים.

(מתוך כתבת Ynet)

קהל היעד - ישראלים המתעניינים באינטרנט לעומת הסלולר + קוראי עיתון Ynet - ניתן להבין מכך שהטקסט יעסוק בהשוואה בין האינטרנט לסלולר, בדגש על קיומם במדינת ישראל.

כותרת ותת כותרת

כותרת ותת כותרת הם אמצעים חשובים בטרומ הקריאה.

הכותרת: הכותרת עשויה להופיע בכמה צורות -

- **כותרת שקופה/עניינית:** כותרת שחושפת בצורה ברורה את עיקר הטקסט, בדרך כלל באופן יבש.
- **כותרת עמומה:** כותרת "המחביאה" את נושא הטקסט, בדרך כלל נעזרת בביטויים ומושגים מאוד כלליים.
- **כותרת פיקנטית:** כותרת שחושפת פרט או שניים מעיקר הטקסט, ומעבירה אותו בצורה יצירתית שתשכנע קוראים לעיין בטקסט.
- **כותרת עמדה:** כותרת עמדה לרוב תחשוף שכותב הטקסט מעוניין להביע במהלך הטקסט דעה אישית, המבוססת על הכותרת

תת הכותרת: בטקסט עשוי להופיע תת כותרת אחת בלבד, שתקדים את הטקסט, בדרך כלל, במידע יבש ובנתונים. סוג נוסף של תת כותרת, הוא תתי כותרת שמופיעות מספר רב של פעמים בטקסט, ובכך מחלקות אותו לתתי נושאים.

לדוגמה:

צונאמי היכה ביפן, אחרי רעידת אדמה חזקה

רקע לאסון

רעידת אדמה חזקה, בעוצמה 7.6 דרגות, פקדה הבוקר (ב') את יפן, והרשויות פרסמו אזהרה חמורה מפני צונאמי בחופיה הצפון-מערביים של המדינה. הן הזהירו שבחצי האי נוטו שבמחוז אישיקאוה עלול גובה הצונאמי להגיע ל-5 מטרים.

הצונאמי יוצר סכנת קרינה גרעינית

חברת החשמל הוקוריקו הודיעה כי היא בודקת כעת אם יש חריגות כלשהן במתקני הגרעין שבאחריותה. חברת קנסאי אלקטריק מצדה מסרה כי לא נמצאו חריגות במתקני הגרעין באזור הרעש. רעידת האדמה הבוקר באה כחודשיים לפני שיפן תציין 13 שנה לאסון הרעש והצונאמי שפקד אותה ב-11 במרץ 2011. באותו בוקר גרם רעש אדיר, בעוצמה של 9 דרגות, להרס נרחב ולגלי צונאמי שכיסו ערים ועיירות. קרוב ל-20 אלף איש נהרגו אז, ואסון גרעיני התחולל בתחנת הכוח הגרעינית פוקושימה דאייצ'י, אחרי שמערכות חשמל וקירור בה נפגעו ושלושה מששת הכורים שלה הותכו.

תוצאות האירוע

יותר מ-160 אלף בני אדם שגרו ברדיוס של 20 קילומטרים מהמתקן נאלצו בהוראת הממשלה להתפנות מבתיהם בגלל סכנת הקרינה, והחלו לשוב רק שנים אחר כך. האסון בפוקושימה נחשב לאסון הגרעיני הגדול ביותר שידע האנושות מאז אסון צ'רנוביל ב-1986.

- **הכותרת:** "צונאמי הכה ביפן, אחרי רעידת אדמה חזקה" - מידע עובדתי ויבש - כותרת שקופה - במהלך הטקסט נפגוש את אסון הטבע בצורת צונאמי שהכה את יפן, זמן קצר לאחר רעידת אדמה קטלנית.

- **תתי הכותרת:** מס' תתי הכותרות מחולקות לפי פסקאות - תתי הכותרות מחלקות את הטקסט לתתי נושאים - "רקע לאסון" - בפסקה הזו נקרא על ההקדמה לאסון ועל הרגעים הקודמים להתרחשותו - "הצונאמי יוצר סכנת קרינה גרעינית" - בפסקה זו נקרא על סכנה גרעינית שנוצרה כתוצאה מן האירוע - "תוצאות האירוע" - בפסקה זו נקרא על השלכות והתוצאות שנובעות מן הצונאמי ורעידת האדמה

תאריך

התאריך מסייע לנו לדעת מתי הטקסט פורסם, ולאחר השוואה עם הנושא שעולה משאר מאפייני טרום הקריאה, לקבוע, האם הוא עדיין רלוונטי ונכון גם להיום.

- הערה: לא כל נושא משתנה בצורה דרסטית מידי זמן מה. לדוגמה: טקסט מלפני 200 שנים על מבנה הגלקסיה, עשוי להכיל מידע שגוי בשל הפערים התקופתיים, בעוד שטקסט שנכתב לפני 200 שנים בנושא תחזיות לשנת 3,000 - רלוונטי לכל תקופה, פרט לשנת 3,000 ומעלה.

רלוונטיות הטקסט מסייעת לקורא לרכוש ידע בנוגע למהימנות שלו לרמת ההסתמכות שלו על העובדות שמציג.

במה היא המקום בו הטקסט התפרסם לראשונה. הבמה מסייעת לנו להבין מי הוא קהל היעד של הטקסט, והאם הטקסט פורסם במקום מהימן, אזי, ניתן להסתמך על תוכן הטקסט וכותבו.

לרוב הבמה תהיה צמודה לתאריך פרסום הטקסט, או לשמו של המוען.

אם הבמה היא, לדוגמה, אתר משרד החינוך הרשמי, ניתן להסיק כי תוכן הטקסט מהימן. לעומת זאת, אם הבמה היא, לדוגמה, באתר לא מוכר, בשם "טיילת העולם" - יש לבחון לעומק את הבמה, ולאחר מכן לקבוע את מהימנות הטקסט.

אמצעים חוץ טקסטואליים

אמצעים חוץ טקסטואליים הם כל קטע מקור חזותי, שאינו חלק מן מלל הטקסט.

אמצעי חוץ טקסטואלי עשוי להיות תצלום, ציור, גרף, מפה, מכתב ועוד.

כאשר אנו בוחנים לעומק את האמצעים החוץ טקסטואליים טרם קריאת הטקסט, אנו עשויים לגלות פרטים נוספים על נושא הטקסט.

שאלות

כאשר אנו קוראים את שאלות הטקסט לפני קריאתו, אנו עשויים להיחשף למידע שהשאלות מנדבות אודותיו.

לדוגמה:

1. "ציינו 2 סיבות המופיעות בפסקה 4 למחסור בברזל בקרב בני אדם." - משאלה זו נובע שהטקסט מוכרח לעסוק, באופן עיקרי או חלקי, במחסור בברזל בקרב בני אדם - אחרת השאלה לא תהיינה הגיונית.